

Social Trials – monitoren, evalueren en leren

Voorstel verlenging Programma Social Trials

Januari 2023

Colofon

ZonMw stimuleert gezondheidsonderzoek en zorginnovatie
Vooruitgang vraagt om onderzoek en ontwikkeling. ZonMw financiert gezondheidsonderzoek én stimuleert het gebruik van de ontwikkelde kennis – om daarmee de zorg en gezondheid te verbeteren.

ZonMw heeft als hoofdpodragtgevers het ministerie van VWS en NWO.

Voor meer informatie over het programma ouderen kunt u contact opnemen met het secretariaat via e-mail socialtrials@zonmw.nl of telefoon 070 349 50 88.

Datum: Januari 2023

ZonMw
Laan van Nieuw Oost-Indië 334
Postbus 93245
2509 AE Den Haag
Tel. 070 349 51 11
www.zonmw.nl
 info@zonmw.nl

Sociale media

www.facebook.com/zonmwNL

www.twitter.com/zonmw

www.linkedin.com/showcase/zonmw-ouderen/

www.youtube.com/ZonMwTV

Inhoudsopgave

1	Inleiding	4
2	Programma.....	4
2.1	Aanleiding en verzoek VWS	4
2.2	Ontwikkelingen binnen het programma; achtergrond van verlenging	4
2.3	Voorwaarden verlenging eerste tranche Social Trials	5
2.4	Voorwaarden verlenging Externe evaluatie.....	6
3	Beoordeling en begeleiding	6
4	Procedure.....	6
5	Tijdsplanning en begroting	7

1 Inleiding

In november 2022 heeft ZonMw, na meerdere overleggen op bureau niveau met directie Maatschappelijke Ondersteuning (DMO) van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) en de Programmacommissie Social Trials, het verzoek gekregen tot verlenging van het ZonMw programma *Social Trials monitoren, evalueren en leren*. In dit programmavoorstel geven we een weergave van de voorgenomen activiteiten met bijbehorende begroting.

2 Programma

2.1 Aanleiding en verzoek VWS

Vanaf 2018 zijn in vier gemeenten (Rotterdam, Amsterdam, Amstelveen en Den Bosch) in samenwerking met de directie Maatschappelijke Ondersteuning (DMO) van het ministerie van VWS zgn. Social Trials van start gegaan. Het betreft pilots voor een meer sociale benadering in de zorg en ondersteuning voor mensen met dementie. Vanaf 2019 zijn deze experimenten ondergebracht in het programma Social Trials van ZonMw. In 2020 is het programma uitgebreid, waarmee vier nieuwe Social Trials van start konden gaan in relatief kleinere gemeenten, gevolgd door 3 gemeenten die Sociale Benadering dementie trainingen verzorgen. Ook wordt in 2021 een project gehonoreerd, dat de externe evaluatie zal uitvoeren naar de impact van de Social Trials. Een belangrijke uitkomstmaat is de kwaliteit van leven van patiënten binnen de Social Trials. Daarnaast dient er aandacht te worden besteed aan het ontsluiten van leerervaringen en resultaten van de pilots en impact op de kostenontwikkeling en het zorgsysteem, rekening houdend met de arbeidsmarkt.

In 2021 blijkt al dat de Social Trials vertraging hebben opgelopen, wat onder andere het achterblijven van inclusie van deelnemers van de Social Trials tot gevolg heeft. De vertraging wijten de projectleiders o.a. aan belemmeringen in de financiering en COVID. Dit heeft directe gevolgen voor het monitoren van de projecten en daarnaast de dataverzameling en onderzoek van een externe evaluator van de Social Trials, Erasmus School of Health, Policy & Management (ESHPM). Na meerdere overleggen op bureau niveau met directie Maatschappelijke Ondersteuning (DMO) van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) en de Programmacommissie Social Trials in 2022 wordt ZonMw verzocht het programma te verlengen, door middel van enkele specifieke activiteiten.

Dit betreft: het verlengen van de projecten in de eerste vier Social Trial regio's (Rotterdam, Amsterdam, Amstelveen en Den Bosch) en het verlengen van het externe onderzoek door de Erasmus School of Health Policy & Management (ESHPM) met een aangepast onderzoeksvoorstel op basis van de ontwikkelingen inzake inclusie van deelnemers. Hiervoor wordt maximaal 1,5 mln. ter beschikking gesteld. Ten aanzien van eerstgenoemde kan, wanneer er knelpunten zijn met het verlengen van (één van) de projecten van deze Trials, naar de tweede tranche Social Trials regio's gekeken worden.

Meer informatie over het programma Social Trials is beschikbaar op [Programma Social Trials - monitoren, evalueren en leren - ZonMw](#).

2.2 Ontwikkelingen binnen het programma; achtergrond van verlenging

Het ZonMw programma 'Social Trials – monitoren, evalueren en leren' is opgezet om de werkzame bestanddelen van deze experimenten te identificeren en inzicht te krijgen in de schaalbaarheid en bijbehorende randvoorwaarden van deze vorm van zorg en ondersteuning middels de Sociale Benadering Dementie.

De verlenging van het programma heeft als doel om de interne monitoring en de externe evaluatie zodanig af te kunnen laten ronden dat er gedegen onderzoeksresultaten beschikbaar komen over de impact van de Social Trials op de kwaliteit van leven van mensen met dementie, kostenontwikkeling en het zorgsysteem.

Achterblijven inclusie deelnemers binnen de Social Trials; uitnodigen verlenging eerste 4 projecten

Middels de voortgangsrapportages van de betreffende projecten bleek dat er binnen de Social Trials sprake was van vertraging van inclusie van deelnemers. Namens alle acht de Social Trials projecten is in juni 2022 een verzoek tot verlenging met aanvullend budget aangevraagd vanuit uitvoerder Tao of Care¹ bij ZonMw. ZonMw heeft Tao of Care gevraagd om aanvullende informatie, ten behoeve van een gesprek met het ministerie van VWS over mogelijk aanvullende financiering. Met deze informatie is ZonMw in gesprek gegaan met het ministerie van VWS over mogelijkheden tot verlenging van het programma.

Uit gesprekken met de ESHPM is naar voren gekomen dat minimaal 60 deelnemers voor 4 regio's nodig zijn als N binnen de externe evaluatie, waarbij het gaat om complete metingen (door alle meetmomenten en type vragenlijsten). Hierbij wordt uitgegaan van een benodigd minimum van 4 regio's van 60 deelnemers, in totaal 240 deelnemers.

Op basis van deze informatie is na overleg met VWS en binnen de programmacommissie besloten binnen hier beschreven uitbreiding/ verlenging van het programma over te gaan tot het uitnodigen tot een verlenging voor de eerste tranche Social Trials, de eerste vier projecten.

Benodigde aanpassing onderzoeksvoorstel externe evaluatie; uitnodigen ESHPM

De externe evaluatie, in juni 2021 van start gegaan, maakt gebruik van de gegevens die zijn verzameld door het projectteam, aangevuld met eigen onderzoek en informatiebronnen. Daarbij staan vragen over effectiviteit, kosteneffectiviteit en replicerbaarheid van Social Trials centraal. Belangrijke uitkomstmaten zijn in ieder geval kwaliteit van leven van patiënten en tevredenheid van patiënten en mantelzorgers.

In verband met de eerder genoemde vertragingen binnen de Social Trials dat leidde tot onvoldoende inclusie voor het onderzoek is de externe evaluatie van 1 april tot en met 30 september 2022 stopgezet. In september 2022 heeft ZonMw, na overleg met VWS, de ESHPM verzocht tot het maken van een doorstart van de externe evaluatie.

2.3 Voorwaarden verlenging eerste tranche Social Trials

Om de minimaal benodigde omvang van de onderzoekspopulatie te bereiken, wordt de eerste tranche Social Trials in staat gesteld om middels verlenging van hun project minimaal 60 cliënten te includeren, waarbij metingen zijn uitgevoerd bij aanvang van de zorg, tussentijds en na 1 jaar zorg te hebben ontvangen.

De betreffende gemeenten zijn geïnformeerd over de voorwaarden voor een dergelijke verlenging en aanvullende toekenning en uitgenodigd een verlengingsaanvraag in te dienen. Deze voorwaarden die zijn gesteld:

1. Inkoop zorg: De inkoop van zorg voor de cliënten is geregeld in de omvang die nodig is om beoogde inclusie te realiseren. Er dient aantoonbaar gemaakt te worden dat en hoe de bekostiging door alle partijen, onder andere de zorgverzekeraar en de gemeente, voor 2023 en 2024 gegarandeerd is.
2. Projectorganisatie: Er is een projectorganisatie die zorgdraagt voor begeleiding van het traject om binnen uiterlijk 18 maanden tot minimaal 60 te includeren personen te komen en het voorgenomen onderzoek zoals beschreven in uw projectvoorstel uitgevoerd te hebben. Deze projectorganisatie kan een voortzetting betreffen vanuit het lopende project, zelf opgezet worden of opnieuw uitbesteed.
3. Medewerking externe evaluatie: Ten aanzien van de te includeren personen zijn complete metingen uitgevoerd. De projectorganisatie geeft volledige medewerking aan het externe onderzoeksbureau dat de effecten van de Sociale Benadering Dementie onderzoekt. Er wordt tijdig de benodigde data aangeleverd en de projectorganisatie beschikt over de capaciteit om medewerkers van de ESHPM te ondersteunen in hun onderzoek.

¹ Tao of Care is als uitvoerder van de interne monitoring en begeleiding betrokken bij de 8 Social Trials, evenals Price Waterhouse Coopers

2.4 Voorwaarden verlenging Externe evaluatie

In het licht van de recente ontwikkelingen binnen de Social Trials leek het de commissie wenselijk naast kwantitatief onderzoek een scherpe focus te houden op kwalitatief onderzoek, in acht nemend de diversiteit van lokale context en verschillende vormen van organiseren. Er is gevraagd in het aangepaste plan van aanpak rekening te houden met deze vraag.

De ESHPM bekijkt daarnaast op basis van de laatste ontwikkelingen of en zo ja in hoeverre de data van de tweede tranche Social Trials betrokken kunnen worden in het onderzoek. ESHPM neemt in deze de huidige stand van zaken en huidige inclusie als uitgangspunt. ZonMw heeft toegelicht dat een dergelijke extra financiële investering zoals bij de verlenging van de eerste 4 Social Trials niet beschikbaar/aan de orde is voor de tweede tranche Social Trials.

3 Beoordeling en begeleiding

Voor het beoordelen van de verlengingsvoorstellen en het aangepaste plan van aanpak van de externe evaluatie, het begeleiden van het traject en het beoordelen van evaluatieverslagen maakt het ZonMw-bestuur gebruik van een beoordelings- en begeleidingscommissie.

De programmacommissie Social Trials, onder voorzitterschap van Alexander Rinnooy Kan, bestaat uit 7 leden die op persoonlijke titel zijn benoemd en beschikken over relevante expertise rondom het onderwerp, evaluatiemethodologie en/of zorg in het sociaal domein vanuit verschillende perspectieven. Een vertegenwoordiger van VWS maakt als waarnemer ook onderdeel uit van de commissie. Het secretariaat wordt verzorgd door ZonMw.

4 Procedure

De verlenging van het programma bestaat uit verlenging met aanvullend budget van al eerder gehonoreerde voorstellen. Er vinden geen nieuwe rondes plaats.

Op 12 december 2022 heeft ZonMw de vier verlengingsaanvragen van bovenstaande gemeenten ontvangen, met een begroting van € 300.000 per project, € 1,2 miljoen in totaal. Aangezien het hier de wettelijke taak van gemeenten betreft en het met name gaat over het toepassen van de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 (Wmo 2015) is bij subsidiëring geen sprake van staatssteun².

Op 2 januari 2023 heeft ZonMw het plan van aanpak van de ESHPM ontvangen, met een additionele begroting van € 160.000.

De verlengingsvoorstellen van zowel de interne monitoring en als de externe evaluatie zullen pas na een positief advies van de beoordelings- en begeleidingscommissie aan het ZonMw-bestuur worden gehonoreerd.

² <https://europadecentraal.nl/onderwerp/staatssteun/zorg/>

5 Tijdsplanning en begroting

De doorstart van de Social Trials dienen zo spoedig als mogelijk, uiterlijk in februari 2023, aan te vangen.

In de begroting zijn naast de verlenging van de interne monitor Social Trials en externe evaluatie de commissiekosten en programmakosten van ZonMw opgenomen.

		2023	2024*	opmerking
verplichtingen	Interne monitor Social Trials	€ 1.200.000		4 x € 300.000 (4 regio's)
	Externe evaluatie	€ 160.000		
	Commissiekosten		€ 8.548	
	Programmakosten	€ 22.680	€ 108.772	
	Totaal			€ 1.500.000
liquiditeit	Interne monitor Social Trials	€ 960.000	€ 240.000	
	Externe evaluatie	€ 128.000	€ 32.000	
	Commissiekosten		€ 8.548	
	Programmakosten	€ 22.680	€ 108.772	
	Totaal			€ 1.500.000

*De looptijd van het programma is t/m december 2024. Afhankelijk van de looptijd van de verlenging van de externe evaluatie zal een deel van de afrondende activiteiten in het eerste kwartaal van 2025 plaats kunnen vinden. Indien dit het geval is, zal dit vanuit de financiële middelen voorzien voor 2024 gebeuren. We zullen hierover tijdig in gesprek treden met het ministerie van VWS in 2023.